



Aan : Algemeen Bestuur
Vergadering : 6 juli 2023
Agendapunt : 7.3, ter besluitvorming
Van : Dagelijks Bestuur
Onderwerp : Uitbreiding gescheiden
inzameling incontinentiemateriaal

Voorstel

- 1) *Per 1 januari 2024 de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal invoeren in de gemeenten die hiertoe een besluit in hun raden hebben genomen.*
- 2) *De inzameling van incontinentiemateriaal in de nieuw aan te sluiten gemeenten uniform en integraal inrichten, conform de inzamelmethodiek in de al aangesloten gemeenten.*
- 3) *De kosten voor de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal op te nemen in het pluspakket en te verrekenen met een toeslag op de afvalstoffenheffing.*

Samenvatting

Op 1 januari 2022 is in 4 van de 8 Avri-gemeenten de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal en babyluiers gestart, te weten in Tiel, Neder-Betuwe, West-Betuwe en Zaltbommel. De resultaten van het eerste jaar van inzameling in deze gemeenten zijn positief op het gebied van (rest)afvalreductie, milieurendement en verhoging van service aan de inwoners. Op 15 december 2022 heeft het AB van Avri daarom besloten om de gescheiden inzameling voor de bestaande 4 gemeenten te continueren en de andere gemeenten de mogelijkheid te bieden om deel te nemen. Bij gemeentelijke besluitvorming in de resterende gemeenten voor 1 april 2023, kan de voorbereiding voor het realiseren van de gescheiden inzameling van inco-materiaal per 1 januari 2024, zorgvuldig worden voorbereid en uitgevoerd.

Aanleiding

De gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal en luierafval staat al geruime tijd op de agenda van de gemeenten en Avri. Het betreft hier een afvalstroom die qua volume en gewicht een substantieel deel uitmaakt van het restafval, zowel van huishoudens als van zorginstellingen en die prima gescheiden kan worden ingezameld.

Op 1 januari 2022 is in 4 van de 8 Avri-gemeenten gestart met de gescheiden inzameling. De resultaten van de evaluatie van het eerste jaar van inzameling, zijn positief en deze biedt voldoende perspectief om ook de andere 4 gemeenten de mogelijkheid te bieden tot invoering er van. De hoeveelheid restafval is in deze gemeenten gemiddeld afgenomen met 7%. Omdat er geen variabel tarief op het aanbieden van inco-zakken wordt geheven, kunnen inwoners met veel incontinentiemateriaal hun kosten verlagen door minder restafvalzakken aan te bieden. De opgezette inzamelstructuur blijkt goed te werken voor inwoners en Avri.

Avri heeft een 5-jarig contract gesloten voor de verwerking van incontinentiemateriaal bij ARN in Weurt. Het aangeleverde materiaal uit de Avri-regio wordt verwerkt in een nieuwe installatie. De verwerker heeft zo de noodzakelijke volgende fase van opschaling van haar verwerkingsinstallatie kunnen maken.

Bij de verwerking van het ingezamelde materiaal zijn het afgelopen jaar geen grote excessen opgetreden door vervuiling of samenstelling. De verwerker heeft het ingezamelde materiaal uit de Avri-regio grotendeels kunnen recyclen en bij eindverwerkers kunnen afzetten.

De verwerkingscapaciteit van het gescheiden ingezameld inco-materiaal in Nederland is nog beperkt. Tot op heden is de installatie van ARN de enige in Nederland die deze afvalstroom kan recyclen. Ten aanzien van het technisch procedé van ARN vinden in het huidige traject van opschaling nog steeds aanpassingen en bijstellingen plaats.

Dit kan in sommige periodes leiden tot een beperkter recyclingpercentage van het ingevoerde materiaal. Beide partijen (ARN en Avri) hebben het vertrouwen dat de technische uitdagingen op korte termijn kunnen worden opgelost en hebben er baat bij om de bestaande contracten voor aanlevering te continueren.

Op basis van dat vertrouwen wordt aan de 4 nog niet aangesloten gemeenten de mogelijkheid geboden om de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal vanaf 1 januari 2024 op te starten. Drie van de vier gemeenten hebben voor april een besluit tot invoering van de gescheiden inzameling genomen. De gemeente Culemborg heeft haar keuze tot invoering in april gemaakt. Dit leidt naar verwachting niet tot problemen voor de inrichting van de inzamelstructuur voor 1 januari 2024.

Beoogd effect

- 1) Het verminderen van de hoeveelheid restafval door incontinentiemateriaal gescheiden in te zamelen en te verwerken.
- 2) Het bieden van een praktisch en financieel aanvaardbare oplossing voor inwoners met incontinentiemateriaal en luiers.

Argumenten

- 1 *Per 1 januari 2024 de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal invoeren in de gemeenten die hiertoe een besluit in hun raden hebben genomen.*

1.1 *Het voorstel past in het ingezette beleid*

Duurzaamheid:

De gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal en luiers leidt tot een lager aanbod van restafval. De verwerking van een ton luierafval leidt tot een lagere CO₂-emmissie dan het verbranden van een ton restafval. In 2022 bedroeg deze emissiereductie 964 kg CO₂ per ton.

Uniformiteit:

Elke gemeente heeft de mogelijkheid tot het aanbieden van een gescheiden inzamelsysteem aan haar inwoners.

Klantgerichtheid:

Aan elke inwoner wordt de mogelijkheid geboden om zijn of haar restafvalhoeveelheid te beperken door het gescheiden aanbieden van volumineus incontinentiemateriaal. Hierdoor kunnen deze inwoners hun kosten verlagen.

1.2 *Voor de aanschaf van inzamelmiddelen en het aanwijzen van locaties is voldoende tijd nodig.*

De gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal gebeurt met semi-ondergrondse containers. Om de plaatsing tijdig te realiseren en 1 januari 2024 te kunnen starten is voldoende tijd nodig voor het bepalen van de gewenste locaties en het aanschaffen van containers.

2 *De inzameling van incontinentiemateriaal in de nieuw aan te sluiten gemeenten, uniform en integraal inrichten conform de inzamelmethodiek in de al aangesloten gemeenten.*

2.1 *Uniform inzamelen heeft logistieke en communicatieve voordelen*

Door in alle gemeenten op dezelfde wijze in te zamelen ontstaan voordelen door de optimale inzet van materieel en personeel. In de communicatie richting inwoners in het gehele gebied kan dezelfde boodschap op inhoud en achtergrond worden gebruikt.

2.2 *Integraal inzamelen en transporteren geeft logistieke voordelen.*

Bij integraal inzamelen wordt het gehele Avri-werkgebied als uitgangspunt genomen. Hierbij is de optimale routing en transporttraject richting verwerker leidend, in plaats van de inzameling uitsluitend binnen gemeentegrenzen. Dit voorkomt onnodige transportkilometers, leidt tot minder CO₂-uitstoot, zorgt voor lagere kosten voor containerhuur en vermindering van verbruik van vloeroppervlak in de overslaghal.

Doorrekening van de businesscases op basis van de optimale routing over de gehele regio levert, afhankelijk van aantallen containers en rijtijden per gemeente, een kostenvoordeel op.

De verrekening van de verwerkingskosten naar de individuele gemeenten wordt gebaseerd op het aantal geregistreerde inwerpen van inco-zakken per container.

Gedurende het jaar wordt door middel van steekproeven getoetst of de maatstaf van het gemiddeld gehanteerd gewicht van een inco-zak per aanbieding, nog klopt.

3 *De kosten voor de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal op te nemen in het pluspakket en te verrekenen met een toeslag op de afvalstoffenheffing.*

3.1 *Individuele verrekening via het pluspakket.*

Ook bij deelname van alle 8 gemeenten, worden de kosten per gemeente via het pluspakket individueel verrekend. Elke gemeente heeft de mogelijkheid gehad om haar eigen keuzes op het gebied van aantallen containers te maken en daarmee haar serviceniveau naar inwoners bepaald. De kostenverschillen per gemeente worden onder andere bepaald door deze geplande aantallen containers en de hieruit resulterende inzamelkosten. Het verwerkingstarief van de ARN voor de extra tonnages van de nieuwe gemeentes ligt hoger dan het tarief voor de eerste vier gemeenten.

De toeslag op de afvalstoffenheffing wordt separaat vastgesteld in de tarieventabel 2024 die hoort bij de verordening afvalstoffenverordening 2024 en komend najaar in het AB wordt vastgesteld.

In de businesscases zitten nog enkele aannames ten aanzien van de kosten voor verwerking en de kosten voor aanschaf en plaatsing van de containers. De kostenevaluatie die halverwege dit jaar plaatsvindt, loopt parallel met de behandeling van dit voorstel in het AB.

Kanttekeningen

1 *Per 1 januari 2024 de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal en babyluiers invoeren in de gemeenten die hiertoe een besluit in hun raden hebben genomen.*

1.1 Verwerkingscapaciteit ARN

Zoals hierboven aangegeven is de huidige verwerkingstechniek die bij de ARN wordt toegepast, nog volop in ontwikkeling. Aan deze nieuwe techniek hangt het risico dat stappen tot opschaling langer kunnen duren dan gepland en mogelijk consequenties hebben voor een deel van de verwerking. Gedurende het jaar zullen de ontwikkelingen bij de ARN op dit vlak nauwlettend gevolgd worden en daar waar nodig tot het bijstellen van keuzes leiden.

1.2 Uitblijven regeling Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)

Het huidige kabinet heeft in 2022 plannen aangekondigd voor het invoeren van een Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid op luier- en incontinentiemateriaal. Een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid betekent dat producenten verantwoordelijk worden voor (het financieren van) de afvalfase van hun producten. Een dergelijke regeling geeft een sterke impuls en een financieel kader aan gemeenten en inzamelaars om de gescheiden inzameling op te zetten. Ook om de verwerkingscapaciteit verder te stimuleren is de UPV een belangrijk instrument. Invoering van het UPV is nog niet gebeurd maar staat nu gepland voor 2026. Dit is later dan verwacht, maar zal bij invoering wel een belangrijke impuls geven aan inzameling en verwerking in Nederland. In het vooruitzicht van de verwachte opschaling van nieuwe gemeenten op dat moment, heeft Avri haar logistiek op orde.

Toekomstige collectieve financiering van inzamel en verwerkingskosten op basis van het UPV zal leiden tot uniformiteit in de inzamelafspraken per gemeente en op dat moment is opname van deze activiteit in het basispakket van Avri waarschijnlijk een logische vervolgstap.

1.3 Inspanningsverplichting om gemeente Culemborg per 1 januari 2024 aan te haken

De gemeente Culemborg heeft haar besluit tot invoering pas na 1 april 2023 genomen. Formeel was dit na de gestelde deadline om invoering van inco-materiaal per 1 januari 2024 te realiseren. Er geldt voor deze gemeente, door de kortere voorbereidingstijd een inspanningsverplichting om dit realiseren en niet zoals bij de andere 3 gemeenten, een resultaatsverplichting.

Draagvlak en advies

Met de uitbreiding per 1 januari 2024 wordt in alle 8 gemeenten inco-materiaal gescheiden ingezameld. Dit onderwerp is in de afgelopen jaren herhaaldelijk besproken en toegelicht op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Er is breed draagvlak om deze dienstverlening aan inwoners te kunnen bieden.

Financiën

Omdat deze activiteit in het pluspakket wordt opgenomen, zijn de baten en lasten van invoering van de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal per gemeente berekend. In bijlage 1 zijn de kosten per gemeente gespecificeerd en omgerekend naar een tarief per huishouden. De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan deze tarieven zijn gebaseerd op de resultaten en ervaringen van de Avri-gemeenten die al een jaar inzamelen. De raming voor kosten van de plaatsing van inzamelmiddelen en de toekomstige inzamel- en verwerkingstarieven voor verwerking bij ARN zijn inschattingen op basis van de nu bekende situatie. Eventuele aanpassingen op basis van werkelijk gerealiseerde kosten, worden jaarlijks verrekend met deelnemende gemeenten op basis van het aantal inworpen van inco-zakken per gemeente.

Uitvoering

Na besluitvorming in de gemeenten, vanaf 1 april 2023, gaan we over tot het bestellen van containers en het definitief maken van de voorbereide locatieplannen. Op deze wijze blijft er voldoende tijd om zorgvuldig om te gaan met de eventuele procedures rond zienswijzen op geplande containerlocaties.

Binnen de gemeenten worden distributiepunten voor de speciale luierzakken gezocht. Voor adressen in het buitengebied die gebruik willen maken van de inco-containers, worden passen verstrekt, de overige adressen kunnen gebruik maken van hun reguliere afvalpas.

Na besluitvorming door het AB in juli worden de containers in het tweede deel van 2023 geplaatst, met inachtneming van kanttekening 1.3.

De planning en routing van de inzameling van containers en transport van ingezameld materiaal richting ARN wordt opnieuw gemaakt. Benodigd materieel en personeel worden voorbereid op de start van de uitvoering vanaf 1 januari 2024.

Communicatie

Na besluitvorming wordt het communicatietraject in samenwerking met de individuele gemeenten voorbereid en uitgerold. Er wordt uiteraard gebruik gemaakt van de ervaringen uit de eerste 4 gemeenten, daar waar nodig worden acties geïntensiveerd of aangepast.

Voorafgaande relevante besluitvorming

- 1 *Dit voorstel is een vervolg op het AB-besluit van 11 februari 2021, agendanummer AB21.02.11-7.2, om vanaf 1 januari 2022 te starten met de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal en luiers.
Op basis van dit besluit zijn 4 gemeenten gestart met de gescheiden inzameling per 1-1-2022.*
- 2 *AB-besluit van 15 december 2022, agendanummer AB22.12.15-7.3, om de inzameling bij de 4 gemeenten te continueren en de andere 4 gemeenten de kans te geven om voor 1 april 2023 te laten beslissen over deelname.*

Bijlagen

Bijlage 1 Kostenoverzicht per gemeente

Bijlage 1: Kostenoverzicht per gemeente

Totaal kosten/jaar	Buren	Culemborg	Maasdriel	West Maas en Waal
Kapitaallasten	€ 12.270	€ 6.626	€ 9.840	€ 9.001
Operationele kosten	€ 50.772	€ 42.616	€ 46.573	€ 39.170
Totaal	€ 63.042	€ 49.241	€ 56.412	€ 48.171
Bedrag per huishouden	€ 5,61	€ 3,86	€ 5,16	€ 5,70
Toeslag op de tarieven afvalstoffenheffing 2024				
Gemeente	Buren	Culemborg	Maasdriel	West Maas en Waal
Bedrag per huishouden	€ 5,61	€ 3,86	€ 5,16	€ 5,70
Uitgangspunten				
	Buren	Culemborg	Maasdriel	West Maas en Waal
Aantal inwoners 2022	27.165	29.387	25.511	19.685
Aantal huishoudens	11.237	12.753	10.941	8.444
Aantal containers	15	8	12	11
Aangepast voorstel vwb ton tonnages indien sprake van 7% vervuiling	130 9,1	135 9,5	130 9,1	90 6
Te verwerken schoon materiaal	121	126	121	84
Aantal luierzakken per jaar	90.000	90.000	90.000	70.000
Aantal dozen luiers	188	188	188	146